

vanec robotníckej triedy, ktorého odrazu zavrhnú? A možno to má aj vzájomnú súvislosť. Srdce, ktoré bolo spočiatku zaniietené, neznieslo krutú nádielku — mal vtedy iba necelých päťdesiatdva rokov.

Na záver sa mi ešte vnucujú tri slová, s ktorými by určite súhlasil aj Andrej Hlávek: neprosme dejiny o zhovievavosť.

PÄTDESAT ROKOV OD ZALOŽENIA FILOZOFICKÉHO ZBORNÍKA

[Príspevok k dejinám slovenskej kultúry]

ŠTEFAN POLAKOVIČ, Buenos Aires

Myšlienkou založiť slovenský filozofický časopis som sa zapodieval už za svojich štúdií v zahraničí, keď som bol pri založení *Bollettino Filosofico*, časopisu Filozofickej fakulty Lateránskej univerzity a v jeho redakcii som spolupracoval s Prof. Reverbenim. V onom časopise sa objavili niektoré moje štúdie a v jeho *Knižnici* vyšla ako jej prvé číslo moja kniha *Il problema del destino* (1939).

Po návrate na Slovensko Matica slovenská vydala moje filozofické eseje *K základom slovenského štátu* (1939). Pri svojich návštevách v Martine rozviedol som svoje myšlienky o potrebe slovenského filozofického časopisu dr. Mečiarovi, ktorý ma predstavil bačkovi J. Škultétymu. Škultétymu sa myšlienka časopisu páčila, čiže dostal som pre ňu požehnanie patriarchu slovenskej kultúry. Nevieam, ako sa pozerajú na Jozefa Škultétyho dnešné slovenské pokolenia, ale súdiac podľa toho, že veľa nevedia o Ludovítovi Štúrovi, aj postava Škultétyho musí byť zatlačená do ďalekej národnej hmly. Pre nás, vtedy mladých, Škultéty bol patriarchálnou postavou a tak bol aj ctený.

Správca Matice slovenskej J. C. Hronský nebol proti myšlienke časopisu, ale ako opatrný správca finančných fondov Matice mal určité pochybnosti, či časopis bude mať dosť odberateľov. Navrhol mi, že ak zoženiem financie na vydanie prvého čísla, časopis výjde na skúšku. Koncom r. 1939 stal sa predsedom vlády dr. V. Tuka a myslel som si, že ako bývalý univerzitný profesor bude mať porozumenie pre myšlienku Filozofického zborníka. I keď som neskôr nesúhlasil s ním pre jeho politiku, musím vydať svedectvo, že dr. Tuka dal mi bez váhania k dispozícii sumu, potrebnú na vydanie prvého čísla. Dobré som urobil, že som sa neobrátil na ministerstvo školstva.

Keď už som mal istotu, že časopis bude vychádzať, začal som sa obzerať po spolupracovníkoch. Nakoľko som bol v písomnom styku s Mauriceom Blondelom, požiadal som ho o príspevok do prvého čísla slovenskej filozofickej revue. Napriek tomu, že vojna začala 1. septembra 1939, dostal som jeho príspevok načas, bol uverejnený ako prvý. Ktokoľvek na svete bude robiť bibliografiu Blondelovej filozofickej spisby, bude sa musieť potknúť o *Filozofický zborník*, a tak náš prvý filozofický časopis bude sa navždy spomínať v cudzojazyčných dielach blondelovskej filozofie. Prvé číslo *Filozofického zborníka* vyšlo niekedy v marci r. 1940 (nemám poruke ani jedno číslo a musím sa spoliehať len na svoju pamäť). Zborník začal vychádzať ako štvrtročník

a jeho prvé číslo bolo príjemným prekvapením pre všetkých Slovákov, súcich na slovo. Títo všetci cítili, že sa objavil nový medzník v našom kultúrnom rozvoji.

Ku spolupráci som pozval všetkých starších pestovateľov filozofie (dr. A. Štefánka, dr. A. Spesza, dr. Š. Osuského a i.). Niektorí z nich sa stali prispievateľmi, iní nie.

Ako redaktor otvoril som časopis od samého začiatku pre všetky myšlienkové prúdy, bez ohľadu na náboženskú príslušnosť, čím časopis dostal pluralistický ráz. Rád by som vyzdvihol túto skutočnosť, aby si každý slovenský mysliteľ porovnal tento postoj časopisu za vlády, ktorej sa nemohlo a ešte nemôže prísť na meno, s postojom neskorším, keď nebolo miesta pre iné zmýšľanie ako marxistické. V časopise uverejňovali svoje myšlienky marxisti dr. I. Hrušovský a dr. S. Felber. K Igorovi Hrušovskému ma viazala vzájomná úcta a dobrý ľudský pomer. Komunista Hrušovský, tak ako som ho ja poznal, pre svoju ľudskú šľachetnosť nebol by sa mohol stať vrahom ideových protivníkov. Ako ľutujem, že sa nedožil tejto zmeny, aby som si bol mohol s ním vymeniť čo len jeden list. Z iných spolupracovníkov spomínam si na dr. M. Chladného Hanoša, dr. P. Gulu, dr. J. Diešku. Nik mi nemôže vytýkať ideovú alebo náboženskú neznášanlivosť, obe tak časté v našom národnom živote. Či to bol luterán, či katolík alebo komunista, všetci sme sa tešili vzniku prvého slovenského filozofického časopisu.

Z mojej iniciatívy sa založil potom aj filozofický odbor Matice slovenskej. Na zakladajúcom zhromaždení zišiel sa pekný počet väčšinou mladých intelektuálov. Prvým predsedom Filozofického odboru sa stal Prof. dr. Jurovský a za referenta som doporučil dr. A. Hirnera. Filozofický odbor sa schádzal raz do roka a v jeho lone boli združení predstavitelia všetkých myšlienkových prúdov na Slovensku (nebolo ich veľa).

Po dvoch rokoch mojej redakcie *Filozofický zborník* prešiel do redakcie dr. Hirnera ako referenta odboru. Redakciu mi vzali z rúk, lebo vraj som bol predstaviteľom cirkevnej filozofie. Pravda, bolo to pre mňa určité sklamanie. Ale na tom nezáleží. Hlavná vec, že prvá brázda bola vyoraná. Naša kultúra dostala nový rozmer.

SUBJEKTÍVNE A OBJEKTÍVNE MOŽNOSTI ROZVOJA FILOZOFIE

JIŘÍ SUCHÝ, Prognostický ústav SAV, Bratislava

Filozofia dnes nesie trest za to, že sa v uplynulých rokoch zmenila na sofistiku, na šírenie nespojitých všeobecných vedomostí vzdelanostného minima a prestala plniť svoju základnú funkciu ako osobitná kultúrna forma, povolaná učiť ľudí pravdivo a správne myslieť a motivovať ich spôsob myslenia ako uplatňovanie antropocentrických hodnôt v ich uvažovaní, plánovaní a rozhodovaní. Filozofia u nás stratila svoj metafyzický rozmer a prestala byť múdrosťou práve v období, ktoré múdrosť vyžaduje ako zdroj tvorivého humanistického riešenia problémov, v ktorých uviazol vývinový pohyb česko-slovenskej spoločnosti.

Kolaps dogmatickej filozofie marxizmu-leninizmu mal viaceré príčiny,